

Obsah

Úvod	5
I. VŠEOBECNÁ JAZYKOVEDA A METODOLÓGIA	7
1. Kvalitatívny aspekt gramatickej kategórie času	9
2. Miesto analógie vo vývine slovenčiny	18
3. Analógia a vývin slovenskej substantívnej deklinácie	29
4. Sujet, fabula a kategória času	44
5. Podobnosti jazykových a nejazykových štruktúr	49
6. Od prirodzenosti v jazyku k zovšeobecňovaniu	60
7. Hľadanie princípu relatívnosti I.	68
8. Princípy kodifikácie slovenskej substantívnej deklinácie Hľadanie princípu relatívnosti II.	81
9. Uniformná transparentnosť verzus prirodzenosť	92
10. Morfológická prirodzenosť v retrospektíve	105
II. POROVNÁVACIA TYPOLÓGIA	111
1. Kontaktové javy indoeurópskej a kartvelskej jazykovej rodiny	113
2. Tranzitívnosť v slovenčine a gruzínčine	123
3. Verzia slovesa v kartvelských jazykoch a intencia slovesného deja	131
4. Úvahy o znakoch slovenských a gruzínskych frazeotextém	135
III. KAPITOLY Z DEJÍN SLOVENSKEHO JAZYKA	145
1. Konvergentné a divergentné tendencie vo vývine slovenčiny a češtiny	147
2. Podiel mesta na formovaní kultúrnych predpisovných útvarov	161
3. Motivačné prvky tradičnej metrológie	168
4. Lexikálne prevzatia na slovensko-rakúskom pomedzí	176
5. Jazyková analýza <i>Slovenských veršov</i> Petra Benického	187
6. Jazykovedná problematika v diele Ladislava Bartholomaeidesa	193
7. Tabulatúra ako prameň poznávania predpisovnej slovenčiny	200

8. Funkčnosť a stabilita Štúrovej kodifikácie	206
9. Postoj Jána Smreka ku kodifikácii spisovnej slovenčiny v medzivojnovom období	215
10. Vzťah etnicity a kodifikácií spisovnej slovenčiny v medzivojnovom období	225
11. Konfliktnosť kodifikačných snáh Henricha Barteka	233
12. Jazykovedec Ján Stanislav a hudobná kultúra	247
IV. SLOVENSKÁ DIALEKTOLÓGIA Z POROVNÁVACIEHO HĽADISKA	253
1. Slovenská dialektológia v II. polovici 20. storočia	255
2. Prirodenosť v morfológii a <i>Slovanský jazykový atlas</i>	263
3. Kvalitatívne vlastnosti príčinných a účelových vedľajších viet v slovenských nárečiach	272
4. <i>Slovanský jazykový atlas</i> – vzťah jazyka a historicko-spoločenských fenoménov z areálového hľadiska	280
5. <i>Slovanský jazykový atlas</i> – obraz prirodzeného vývinu jazyka	291
6. Typologické paralelizmy substantívnej deklinácie	300
7. Pomenovania rodinných vzťahov v slovenčine z hľadiska etnokultúrnej identity	309
V. FRAGMENTY Z PROBLEMATIKY VLASTNÝCH MIEN	325
1. Kategória času v urbanonymii	327
2. Gramatické typy slovenských ojkónym	339
3. Pôvod názvov <i>Bratislava</i> – <i>Braslavespurch/Preßburg (Prešporok)/Pozsony</i>	344
4. Motívant * <i>děbrь</i> v slovenskej propriálnej sfére	349
5. Budú v onomastike aj muzikonymá? (O jednej-dvoch <i>Plavovláskach</i>)	354
6. Západoslovansko-nezápadoslovanské priezvisko <i>Mlacek</i>	362
Resumé	366
Menný register	368
Vecný register	373